

JAPONSKÉ MÝTY A LEGENDY

Kroniky kami a jókai

申
話
云
説

日
本

JAPONSKÉ MÝTY A LEGENDY

JAPONSKÉ MÝTY A LEGENDY

Kroniky
kami a jókai

TEXT
Gavin Blair

ILUSTRACE
Jō Saladino

slovar

Miti e legende giapponesi – Cronache di kami e di yōkai © Nuiui SA, 2023

Czech edition © Nakladatelství Slovart, s. r. o., Praha, 2025

Translation © Petra Kanasugi, 2025

All rights reserved

Text Gavin Blair

Ilustrace Jō Saladino

Z italského originálu *Miti e legende giapponesi – Cronache di kami e di yōkai*
přeložila Petra Kanasugi.

Redigovala Hana Pernicová

Korektury Adéla Lapáčková

Editorka Kateřina Eliášová

Sazba Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tisk FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o., Oderská 333/5,

196 03 Praha 9 – Čakovice v roce 2025

První české vydání

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být
žádným způsobem reprodukována, kopírována nebo rozmnožována
bez předchozího písemného svolení vlastníků práv.

Cena uvedená na obálce je nezávazným
doporučením pro konečné prodejce.

ISBN 978-80-276-0995-6

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.cz

OBSAH

<i>Předmluva</i>	7
<i>Časová osa japonských dějin</i>	9
1. IZANAMI A IZANAGI Legenda o stvoření Japonska	10
2. SUSANOO Bůh moře a bouří	20
3. INABA NO ŠIROUSAGI Ónamudžiho zkoušky	30
4. TOJOTAMA Dcera krále moří a první císař	40
5. ABE NO SEIMEI Věstec	50
6. ŠUTEN DÓDŽI Legenda o Raikóovi a Kintaróovi	60
7. TAMAMO NO MAE Liščí duch	72
8. BUNBUKU ČAGAMA Zázračný čajový kotlík	82
9. URIKOHIME Dívka z melounu	92
10. ONIBABA Z ADAČIGAHARY Lidožravý démon	102
11. JOCUJA KAIDAN Příběh o Oiwe	112
12. KIJOHIME A ANČIN Legenda o nešťastné lásce	124
13. BANŠÚ SARAJAŠIKI Okiku a talíře	134
14. KASANE GA FUČI Duch Kasane	144
15. BOTAN DÓRÓ Pivoňková lucerna	156
<i>Místa z příběhů</i>	168
<i>Použitá literatura</i>	175

PŘEDMLUVA

My lidé příběhy vyprávíme a zároveň jim také věříme. Není náhoda, že když nás chtějí tvůrci reklam, politici nebo podvodníci o čemsi přesvědčit, často nevyužívají fakta a čísla, ale právě příběhy.

Mýty o stvoření světa, lidové pohádky a strašidelné historky v této sbírce se snaží poskytnout čtenářům sice malé, ale přitažlivé okénko do příběhů, které sehrály roli při formování japonského národa. Dotýkají se světa bohů, původu císařské rodiny, šintoistických legend, buddhistických bájí, proměnlivých bytostí jókai, božstev kami i neklidných duchů a jsou zakotveny v dávných dobách, kdy byly poprvé sepsány či vyprávěny. Přesto mnohé z těchto příběhů dodnes rezonují v současném Japonsku i mimo něj. Někdy obsahují zřetelné odkazy, které je spojují s konkrétními, dodnes existujícími místy nebo se specifickými kulturními jevy a tradicemi. Některé motivy, které se v nich vyskytují, jsou společné folklóru po celém světě. Jiné jsou však příznačné pro Japonsko a další nesou stopy čínského vlivu.

Příběhy zalidňuje pestrá směsice postav od pomstychtivých duchů a vznětlivých bohů až po fantastické příšery. Byly vybrány tak, aby čtenářům přiblížily bohatství japonské mytologie a legend, aby překvapily, někdy i vyděsily, podnítily k zamyšlení, poskytly náměty, kam vyrazit na cesty, ale především aby pobavily.

ČASOVÁ OSA JAPONSKÝCH DĚJIN

Období Asuka	592–710
Období Nara	710–794
Období Heian	794–1185
Období Kamakura	1185–1333
Období Nanbokučó	1336–1392
Období Muromači	1392–1573
Období Azuči-Momojama	1573–1600
Období Edo	1600–1868
Období Meidži	1868–1912
Období Taišó	1912–1926
Období Šówa	1926–1989
Období Reiwa	2019–současnost

IZANAMI A IZANAGI
LEGENDA O STVOŘENÍ JAPONSKA

PŘED SAMOTNÝM POČÁTKEM ČASU SE VŠE, CO EXISTOVALO, DONEKONEČNA VZNÁŠELO V OBROVSKÉM VEJCI. VLÁDLA TEMNOTA, KTEROU JEN OBČAS PŘERUŠILY KRA-
TICKÉ ZÁBLESKY SVĚTLA. JAK UBÍHALY VĚKY, SVĚTLEJŠÍ A JEMNĚJŠÍ PRVKY STOUPALY VZHŮRU A STÁVALY SE NEBEM, ZATÍMCO
TMAVŠÍ A HRUBŠÍ PRVKY KLESALY DOLŮ A STÁVALY SE ZEMÍ.

Na Vysoké nebeské pláni neboli Takamagahaře se zrodila tři prvotní božstva, Ame no Minakanuši, Takamimusubi a Kamimusubi, známá pod společným jménem Zóka no Sandžin. Z nich měla vzejít všechna ostatní božstva *kami*, smrtelná stvoření i veškerá příroda.

Poté následovalo sedm generací mužských a ženských *kami*, z nichž poslední byla dvojčata Izanagi neboli Ten, který zve, a Izanami neboli Ta, která zve. Tento nebeský pár je nazýván také jmény Izanagi no Mikoto a Izanami no Mikoto.

Země však zůstávala hutným, mlhavým kalem, připomínajícím bez-
tvarou medúzu. Starší *kami* pověřili Izanagiho a Izanami úkolem stvo-
řit zemi, která by ležela na oceánech. Aby jim usnadnili práci, věnovali jim kopí vykládané drahokamy, zvané Ame no Nuhoko.

Božská dvojčata se vydala na plovoucí nebeský most Ame no Ukiha-
ši, který spojoval nebeskou pláň se světem dole, a prohlédla si prvotní
kal chaosu pod sebou. Ponořila do něj nebeské kopí, které mělo podobu
naginaty, tedy dlouhé hole zakončené ostrím, a promíchala ho. Nic se
nestalo. Když však dvojčata kopí vytáhla, z čepele skanulo několik kapek
slané vody a bahna a ty se proměnily v ostrov Onogoro.

NEBESKÝ SVAZEK

Božská dvojčata doputovala na ostrov, učinila z něj svůj domov a postavila si tam palác, jehož středem byl sloup, který se téměř dotýkal nebes. Poté, co si Izanagi a Izanami zvykli na nový život, začali přemýšlet, jak stvořit další země.

„Jaký tvar má tvé tělo?“ zeptal se Izanagi Izanami.

„Moje tělo je dokonalé, až na jednu část, která nedorostla a je zdrojem ženskosti,“ odpověděla mu.

„Mé tělo je také dokonalé, jen jedna část narostla příliš a je zdrojem mužství. Nespojíme tu část mého těla, která narostla příliš, s částí tvého těla, která nedorostla, abychom zplodili další země a léna?“ navrhl Izanagi.

„Udělejme to,“ odpověděla Izanami.

Rozhodli se vykonat svatební obřad, aby stvrdili svůj svazek, ale nevěděli, jakou formu by měl mít. „Obejděme každý v opačném směru sloup, pnoucí se až k nebi, a setkejme se na druhé straně. Ty bys měla jít zleva a já půjdu zprava,“ navrhl Izanagi.

Když se setkali na druhé straně sloupu, Izanami pronesla: „Je krásné, že jsem potkala tak okouzlujícího mladíka!“

„Je krásné, že jsem potkal tak svůdnou dívku,“ odvětil Izanagi, ale zneklidnilo ho, že jeho nevěsta promluvila první.

Svůj svazek naplnili, jenže jejich prvorozeným byl Hiruko, slaboučkový chlapec bez kostí a končetin, dítě-pijavice. Manželé vyrobili loďku z rákosu, do ní svého nechtěného potomka položili a vypustili ho, aby

plul po rozlehlých mořích, kam ho proudy zanesou. Chlapec později vyplaval na břeh a stal se z něj Ebisu, patron rybářů a obchodníků a jeden ze sedmi bohů štěstí.

Izanami a Izanagi nebyli spokojeni ani se svým druhým potomkem a vrátili se na plovoucí nebeský most, aby se zeptali starších božstev, proč je potkalo takové neštěstí.

Bylo jim řečeno, že to zavinila Izanami, když při svatebním rituálu promluvila jako první. Nebeský pár se tedy vrátil do svého paláce a znovu uspořádal svatební obřad. Tentokrát promluvil jako první Izanagi.

„Je krásné, že jsem potkal tak svůdnou dívku!“ prohlásil.

„Je krásné, že jsem potkala tak okouzlujícího mladíka!“ odpověděla Izanami.

ZROZENÍ, SMRT A SMUTEK

Poté, co zopakovali rituál předepsaným způsobem, porodila Izanami několik ostrovů. Byly to Awadži, Šikoku, Oki, Cukuši, nyní známý jako Kjúšú, Iki, Cušima, Sado a nakonec Ojamato, největší ostrov, nyní známý jako Honšú, hlavní ostrov Japonska. Své panství pojmenovali Ojašimakuni, Země osmi ostrovů.

Potom Izanami porodila další užitečné potomky, božstva moře, větru, hor, údolí a všech přírodních živlů, kteří měli osídlit nové země. Když však přišel na svět bůh ohně Kagucuči, zrodil se v podobě žhnoucí koule plamenů, jak mu velela jeho přirozenost. Svou matku strašlivě

popálil a ta navzdory veškeré Izanagiho snaze v krutých bolestech zemřela. Po její smrti vzešla z jejího spáleného těla a z Izanagiho slz ještě další božstva. A do nově stvořené země poprvé vstoupil smutek a smrt.

Rozzuřený Izanagi stal svému čerstvě narozenému synovi Kagucučimu hlavu, a dokonce i tím přivedl na svět nové potomstvo. Rozsekal tělo božského dítěte na osm kusů a z každého kusu vznikla sopka.

„Ach, má milovaná ženo. Proč jsi odešla a zanechala mě samotného? Jak jsem tě mohl ztratit výměnou za jedno dítě? Vrať se pro dobro světa, v němž nás ještě čeká tolik společné práce,“ zvolal Izanagi.

Přestože truchlil nad smrtí své ženy mnoho dní a nocí, jeho žal nepolevoval. Izanami odešla do Jomi, podsvětní říše mrtvých, ale Izanagi si umínil, že ji přivede zpět.

V PODSVĚTÍ

Vstoupil do říše stínů a hledal ji, přičemž cestou musel čelit mnoha nebezpečím. Nakonec dorazil do ohybného sídla známého jako Dům mrtvých, který střežili ještě ohybnější démoni.

Tiše se vplížil zadními dveřmi do ponuré budovy, do níž nepronikalo sebemenší světlo. Vycítil však, že jeho zesnulá milovaná tam někde je, a zavolal na ni.

„To jsem já, Izanagi. Vrať se prosím se mnou do světa nahoře,“ křikl s nově probuzenou nadějí.

„Dala bych cokoli za to, abych mohla být opět s tebou v zemi živých, můj nejdražší manželi. Ale obávám se, že je příliš pozdě. Pojedla jsem u krbu Jomi, a tak se nemohu vrátit,“ odpověděla zasmušile Izanami.

Izanagi ji však úpěnlivě žádal a naléhal, že nějaká možnost přece existovat musí. Izanami tedy řekla, že se půjde zeptat jednoho z podsvětních božstev, zda neexistuje způsob, jak by mohla odejít, ale že on mezitím musí splnit její prosbu.

„Musíš mi slíbit, že budeš trpělivě čekat a že se nepokusíš pohlédnout přímo na mě,“ prosila.

Izanagi jí dal své slovo, ale když se jeho žena celý den neobjevovala, vrátil se zpět do paláce ponořeného v hrobové temnotě. Z levého drdolu si vytáhl hřebínek a zapálil ho, aby mu posloužil jako pochoďeň. Když došel ke své ženě, naskytl se mu pohled, který ho přimrazil k zemi a vyrazil mu dech. Tělo Izanami už cestou ke smrti napůl zetlelo v groteskní mrtvolu, její maso hnilo a hemžilo se červy. A k pozůstatkům toho, co z jejího těla zbylo, se stále ještě tisklo osm nově narozených hromovládých božstev.

Přemožen znechucením a strachem se Izanagi otočil a dal se na útěk. Na Izanami padlo ponížení a zachvátila ji zuřivost.

„Porušil jsi své slovo, pohlédl jsi na mě, a teď prcháš. Útěk ti ale neprojde jen tak,“ zakvílela a vzápětí zaburácela hlasem tak mocným, že se odrážel od skal temné říše ozvěnou.

Pustila se i s nově narozenými hromovládými božstvy do pronásledování prchajícího manžela a v patách se jí hnala horda podsvětních ďáblů a čarodějnic z Domu mrtvých.

Izanagi nejprve odvedl pozornost čarodějnic tím, že po nich hodil sponu ze svých vlasů. Ta se proměnila v hrozen vína a čarodějnice se vrhly na jídlo. Hned ale zase pokračovaly v pronásledování. Izanagi tedy po nich hodil hřebínek ze svého pravého drdolu a z toho se staly bambusové výhonky, jimž čarodějnice také neodolaly. Tím získal trochu víc času na útěk.

Poté ale zaútočily ďábelské hordy. Izanagi je odrážel mečem v zoufalé snaze probojovat se zpět do průsmyku Jomocuhirasaka, který spojoval Zemi stínů se Střední zemí Rákosových plání, jak se tehdy říkalo světu na povrchu. Kousek od průsmyku narazil na broskvoň. Utrhl z ní tři plody a hodil je po pronásledovateli. Zdržel je tím dost dlouho, aby se mu podařilo utéct. Broskve později Izanagi na počest jejich kouzelné moci pojmenoval Ókamuzumi no Mikoto, velké božstvo ovoce, a nařídil jim, aby přicházely na pomoc lidem, kdykoli to bude nutné.

ZAPEČETĚNÍ BRÁNY DO JOMI

Když Izanagi vyšel z Jomi, chopil se balvanu tak ohromného, že by jím stěží pohnulo tisíc smrtelníků. Přivalil ho ke vchodu do podsvětí, aby zahradil vstup, a přitom se naposledy setkal pohledem s Izanami. Pocho-pila, že tohle je opravdu konec. Hnijící ostatky toho, co kdysi bývalo Izanagiho ženou, pronikavě a hrůzostrašně zakvílely.

„Za urážky, kterých se mi od tebe dostalo, způsobím každý den smrt tisíců obyvatel Střední země Rákosových plání!“ zaječela Izanami.

„A já každý den postavím tisíc pět set porodních chýší, abych přivedl na svět tisíc pět set bytostí,“ zakřičel Izanagi a jednou provždy zabarikádoval vchod do podsvětí.

Tak se zrodil koloběh života a smrti. A od toho dne nese Izanami přízvisko *Źomocu ókami*, bohyně mrtvých.

Izanagi pronesl oddělovací zaříkadlo a někdejší nebeská dvojice už nikdy nesplynula a nikdy nesplyne v jedinou bytost.

Obrovská skála, která blokuje cestu do podsvětí, dodnes zůstává tam, kam ji Izanagi s vypětím všech sil přivalil. To místo se nazývá Ifujasaka, svah Ifuja, a nachází se v kraji Izumo v prefektuře Šimane.

